

Sigurnost poslovanja i ocjena uspješnosti odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije u Hrvatskoj

Grgić, Sara

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:158924>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](#)/[Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-21**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Preddiplomski stručni studij Poslovna ekonomija
Smjer: Računovodstvo i financije

SIGURNOST POSLOVANJA I OCJENA USPJEŠNOSTI ODABRANIH PODUZEĆA IZ
TEKSTILNE I ODJEVNE INDUSTRIJE U HRVATSKOJ

Završni rad

Kolegij: Uvod u analizu financijskih izvještaja

Student: Sara Grgić

JMBAG: 0067607707

Mentor: Doc. dr. sc. Mateja Brozović

Zagreb, kolovoz 2022.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je ZAVRŠNI RAD isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Student/ica:

U Zagrebu, 20.09.2022

Sara Vrgić

Sadržaj

1. UVOD.....	3
1.1. Predmet i cilj rada.....	3
1.2. Metoda istraživanja i izvor podataka	3
1.3. Sadržaj i struktura rada	4
2. SIGURNOST POSLOVANJA I OCJENA USPJEŠNOSTI PODUZEĆA NA TEMELJU FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA	5
2.1. Važnost financijskih izvještaja u procesu ocjene uspješnosti i sigurnosti poduzeća	5
2.2. Postupci analize financijskih izvještaja.....	6
2.3. Ocjena sigurnosti poslovanja poduzeća na temelju financijskih izvještaja.....	7
2.4. Ocjena uspješnosti poslovanja poduzeća na temelju financijskih izvještaja.....	11
3. OBILJEŽJE TEKSTILNE I ODJEVNE INDUSTRIJE	14
3.1. Tekstilna i odjevna industrija kao djelatnost.....	14
3.2. Razvoj odjevne i tekstilne inustrije u Republici Hrvatskoj.....	16
3.3. Računovodstvene politike u tekstilnoj i odjevnoj industriji.....	17
3.4. Financijski rizici odabranih poduzeća u tekstilnoj i odjevnoj industriji	18
4. ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA ODABRANIH PODUZEĆA U TEKSTILNOJ I ODJEVNOJ INDUTRIJI	19
4.1. Usporedba poslovanja odabranih poduzeća preko horizontalne i vertikalne analize financijskih izvještaja	19
4.2. Usporedba financijskih pokazatelja sigurnosti poslovanja odabranih poduzeća	32
4.3. Usporedba financijskih pokazatelja uspješnosti poslovanja odabranih poduzeća	34
4.4. Analiza profitabilnosti odabranih poduzeća pomoću DuPontovog sustava pokazatelja.....	35
5. ZAKLJUČAK.....	38

LITERATURA

POPIS TABLICA

1. UVOD

U ovom radu promatrana su tri poduzeća koja se nalaze u Republici Hrvatskoj. Sva tri poduzeća bave se tekstilnom i odjevnom proizvodnjom i prodajom. Naglasak u ovom radu je njihova sigurnost poslovanja i ocjena uspješnosti, a za detaljnu i točnu analizu koriste se financijski izvještaji koji su pouzdani i dostupni svima.

1.1. Predmet i cilj rada

Analiza financijskih izvještaja ima za cilj dobiti relevantne informacije o poduzećima iz tekstilne te odjevne industrije. Ovim putem se želi utvrditi njihova sigurnost i uspjeh kroz financijske pokazatelje profitabilnosti, ekonomičnosti, investiranja, aktivnosti, likvidnosti, zaduženosti te vertikalnom i horizontalnom analizom podataka koje se koriste za usporedbu određenoga razdoblja.

Predmet ovoga završnoga rada je analiza ocjene sigurnosti i uspješnosti poduzeća Varteks d.d., Modea Nova d.o.o., te Amadeus M.A.J. d.o.o., gdje je u prvom dijelu obrađen teorijski dio putem objašnjavanja značaja i važnosti financijskih izvještaja. Nakon toga predstavljene su informacije o tekstilnoj i odjevnoj industrij u Hrvatskoj. Slijede analize, horizontalna i vertikalna, za poslovanja poduzeća od 2019. do 2021. godine. Pristup analitičkim informacijama i podacima su temeljeni na bilanci i računu dobiti i gubitka. Svrha ovog rada je provesti temeljitu obradu i analizu poslovanja konkurentskih poduzeća, uspoređujući njihovo poslovanje kroz tri godine njihova promatranja putem financijskih pokazatelja, te putem horizontalne i vertikalne analize.

1.2. Metoda istraživanja i izvor podataka

Prilikom pisanja ovoga završnoga rada korišteni su sekundarni podatci. Pod sekundarne podatke se misli da su izvori prikupljeni sa javno dostupnih mjesta koja su dostupna svima. Informacije koje se odnose na teorijski dio ovoga rada prikupljene su iz stručnih i

znanstveni literatura, znanstvenih časopisa, materijala s predavanja, a podaci koji se odnose na istraživački dio tj. izradu tablica, financijskih pokazatelja te financijskih izvještaja preuzeti su sa stranica FINA-e i Poslovne Hrvatske.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Završni rad sastoji se od pet cjelina. Prvi dio je uvod koji opisuje svrhu i ciljeve rada, sadržaj rada i metode istraživanja te predstavlja izvore podataka. U drugoj cjelini ovoga rada se govori o važnosti financijskih izvještaja u procesu sigurnosti poduzeća te ocjeni uspješnosti, zatim se govori o postupcima analize izvještaja, te postupcima za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja poduzeća na temelju financijskih izvještaja. Treća cjelina odnosi se na obilježja tekstilne i odjevne industrije. Tu se opisuje razvoj odjevne i tekstilne industrije u Republici Hrvatskoj, kao i njihove računovodstvene politike. Također u ovoj cjelini se opisuju financijski rizici odabranih promatranih poduzeća. Četvrta cjelina se svodi na analizu financijskih izvještaja u kojoj će se horizontalno i vertikalno analizirati račun dobiti i gubitka kao i bilanca. Uspoređivat će se financijski pokazatelji sigurnosti poslovanja odabranih poduzeća kao i financijski pokazatelji uspješnosti poslovanja promatranih poduzeća. U ovoj cjelini će se analizirati profitabilnost odabranih poduzeća pomoću DuPontovog susutava pokazatelja. Zadnju cjelinu čini zaključak, te na kraju se može pronaći popis tablica kao i popis literature.

2. SIGURNOST POSLOVANJA I OCJENA USPJEŠNOSTI PODUZEĆA NA TEMELJU FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

U poslovanju se smatra da bi trebala biti dva kriterija zadovoljena, a to su kriteriji sigurnosti i uspjeha. Kriterij sigurnosti uključuje tri skupine pokazatelja. Tri skupine pokazatelja su zaduženost, likvidnost i aktivnost, ali iznimka kod pokazatelja aktivnosti je ta što je to pokazatelj i za kriterij uspješnosti. Ostali pokazatelji koji su povezani s kriterijem uspješnosti su pokazatelji investiranja, profitabilnosti, te ekonomičnosti. ¹ Analiza temeljnih financijski izvještaja je vrlo važna radi informacija o financijskom stanju poduzeća kao i o financijskoj sposobnosti pojedinog poduzeća. Temeljni financijski izvještaju pružaju detaljne podatke o stanju imovine, kapitalu, obvezama kao i o strukturi poslovnih i financijskih prihoda i rashoda.

2.1. Važnost financijskih izvještaja u procesu ocjene uspješnosti i sigurnosti poduzeća

Računovodstveni podaci važni su pri donošenju poslovnih odluka i izrade poslovnog plana poduzeća. Tako bi se moglo reći da su financijski izvještaji nosioci računovodstvene informacije, posljednji korak u računovodstvenom procesu, a neophodan za proces racionalizacije upravljanja trgovačkim društvom. Efikasan sustav financijskog izvještavanja vrlo je važan jer pruža dovoljno informacija investitorima za donošenje odluka o raspodjeli kapitala, stoga je jedna od temeljnih važnosti financijskih izvještaja to što su prvi izvori informacija za potrebe eksternih korisnika. Kvalitetno financijsko izvješćivanje može smanjiti informacijski rizik, a time utjecati na sigurnost sudionika tržišta kapitala, stabilnosti financijskog sustava te smnjenju rizika od financijske krize. Osim toga, financijski izvještaji moraju biti usporedivi kako bi se odredio smjer poduzeća (pozitivan/negativan) i pružile informacije koje bi se odnosile na budućnost novčanih primitaka i izdataka, imovine i obveza, dodatnih informacija povezanih s tvrtkom, politiku raspodjele dobiti i sl.

Temeljnim financijskih izvještajima prema Zakonu o računovodstvu se smatraju:²

¹ Žager, K., et al. (2017): *Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi*; treće izmjenjeno i dopunjeno izdanje, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb.

² Hrvatski standardi financijskog izvještavanja, Narodne novine br. 86/15, Zagreb.

- bilanca
- račun dobiti i gubitka
- izvještaj o novčanom tijeku
- izvještaj o promjenama kapitala
- bilješke uz financijske izvještaj

2.2. Postupci analize financijskih izvještaja

Postupci analize financijskih izvještaja mogu se opisati kao primjena različitih tehnika i analitičkih sredstava. Pomoću tih tehnika i sredstava podatci iz izvještaja korisni su za upotrebljive informacije pomoću kojih se može upravljati.³ Za potrebnu analizu ovoga rada koriste se financijski pokazatelji, te horizontalna i vertikalna analiza financijskih izvještaja.

Financijski pokazatelji služe kao osnova za buduća razdoblja što se odnosi na donošenje poslovnih planova, odluka kao i predviđanja. Izračunate financijske pokazatelje često se smatraju kao mjerila s kojima se uspoređuju druga poduzeća, industrije ili ključni konkurenti. Financijski pokazatelji široko su prihvaćeni u poslovnoj praksi. Formirani su kako bi osigurali kvalitetan repozitorij informacija za donošenje poslovnih odluka i pravilno tumačenje financijskih pokazatelja polazište je za procjenu poslovne sigurnosti i uspješnosti. Također se često koriste kao ključne varijable u predviđanju bankrota poduzeća.

Potrebno je nekoliko godina analize kako bi rezultati bili što pouzdaniji i točniji. Uspoređujući prethodne izvještaje, menadžment bi trebao identificirati trendove i reagirati u skladu s njima. Ako su poslovni trendovi nepovoljni, mora poduzeti i odgovarajuće korektivne radnje kako bi se izbjegla daljnja šteta za poslovanje poduzeća.

Vertikalna analiza omogućuje uvid u strukturu financijskih izvještaja. Vertikalna analiza odnosi se na usporedbu određenih pozicija financijskih izvještaja s odgovarajućom ukupnom veličinom za godinu promatranja. Uobičajeno je da su imovina i izvori imovine jednake 100 u bilanci, sve

³ Habek, Mladen; i ostali: Temelji računovodstva i analitika knjigovodstva, RRIF-Plus, 2004., str. 25.

druge pozicije imovine i obveza izražene su kao postotak ukupne imovine/obveza.⁴ Prilikom vertikalne analize bilance i interpretacije rezultata potrebno je voditi računa o izvoru sredstava i strukturi imovine. U računu dobiti i gubitka najčešće je ukupna korist jednaka 100, dok se u izvještaju o novčanom tijeku kao usporedna vrijednost koristi iznos ukupne koristi ostvarene tijekom razdoblja promatranja.

2.3. Ocjena sigurnosti poslovanja poduzeća na temelju financijskih izvještaja

Sigurnost poslovanja iskazuje se pomoću tri skupine pokazatelja. Ti pokazatelji nazivaju se pokazatelji likvidnosti, zaduženosti i aktivnosti. Analizom navedenih pokazatelja procijenjuje se može li poduzeće sigurno opstati na tržištu i sigurno poslovati bez gubitaka.

Financijski izvještaji izuzetno su važna osnova za ocjenu sigurnosti poslovanja jer daju uvid u različite segmente poslovanja poduzeća. Oni pokazuju varijacije i strukturu različitih pozicija potrebnih za procjenu rada poduzeća. Prati poštivanje sigurnosnih standarda kroz likvidnost, financijsku stabilnost i dug poduzeća. U tom kontekstu pokazatelji likvidnosti, aktivnosti i zaduženosti mogu se smatrati pokazateljima poslovne sigurnosti, odnosno pokazateljima koji opisuju financijsko zdravlje poduzeća.⁵ Svaki od navedenih pokazatelja se dijeli u posebne podskupine pokazatelja koje detaljno analiziraju određenu stavku:

Pokazatelji likvidnosti mjere da li je poduzeće sposobno podmiriti vlastite kratkoročne obveze.⁶ Mjerila likvidnosti izračunavaju se iz bilance. Likvidnost je osim profitabilnosti jedno od temeljnih načela upravljanja poduzećem. Koeficijent likvidnosti uspoređuje kratkoročne obveze s

⁴ Dečman N. (2012): Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u RH, *Ekonomski pregled*, 63 (7-8), str. 446-467, Zagreb.

⁵ Mamić Sačer, I., Žager, L. (2014): Analiza financijskih izvještaja u funkciji ocjene sigurnosti i uspješnosti poslovanja poduzeća, *Računovodstvo i financije*, 1/2014, str. 110, Zagreb.

⁶ Bolfek, B., Stanić, M., Knežević, S. (2012): Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke.

kratkoročnom ili tekućom imovinom raspoloživom za plaćanje kratkoročnih obveza.⁷ Pokazatelje likvidnosti se iskazuju kao koeficijent tekuće likvidnosti, koeficijent ubrzane likvidnosti, koeficijent trenutne likvidnosti i koeficijent financijske stabilnosti.

Koeficijent tekuće likvidnosti tekući odnos je između tekuće aktive i tekuće pasive. Ovaj koeficijent mjeri da li je poduzeće sposobno podmiriti svoje kratkoročne obveze. Drugim riječima moglo bi se reći da ovaj koeficijent mjeri koliko tekuća aktiva pokriva obveze iz tekuće pasive. Tekuću aktiva sadrži kratkotraju imovinu, novac u banci, novac u blagajni, potraživanja od kupaca, zalihe i sl.. Tekuća pasiva sadrži obveze prema kratkoročnim kreditima, obveze prema dobavljačima, obveze prema porezima, te sve ostale obveze koje trebaju biti podmirene u roku jedne godine.⁸ Ako ovaj koeficijent isnosi $<1,5$ poduzeće može ostati bez sredstava za podmirenje tekućih obveza.

Koeficijent ubrzane likvidnosti se izvodi kao omjer sume novca i potraživanja s kratkoročnim obvezama. Na temelju informacija dobivenih iz ubrzanih podataka o tekućim pokazateljima moguće je izvesti kolika je sposobnost trgovačkog društva da osigura određenu količinu novca u vrlo kratkom vremenskom razdoblju. Ovo je važno u hitnim slučajevima koji mogu nastati zbog iznenadne potrebe za gotovinom. Zalihe nisu uključene u izračun ovog faktora jer je potrebno više vremena da se pretvore u novac. To je i razumljivo, jer ako se koristi zaliha sirovina, gotov proizvod se prvo mora potrošiti u proizvodnom procesu, a zatim će proći neko vrijeme dok se zaliha gotovog proizvoda ne može prodati.⁹

Koeficijent trenutne likvidnosti pokazuje sposobnost poduzeća da podmiruje svoje kratkoročne obveze. Izračunava se kao omjer vrijednosti novca i kratkoročnih obveza. Vrijednost ovog

⁷ Kovačić, D. (2015.): Izabrani financijski pokazatelji poslovanja poduzetnika prema djelatnostima, Poslovne financije, RRIF, br.8, Zagreb.

⁸ Bolfek, B., Stanić, M., Knežević, S. (2012): Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke. Pregledni rad. Veleučilište u Slavonskom Brodu

⁹ Bolfek, B., Stanić, M., Knežević, S. (2012): Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke. Pregledni rad. Veleučilište u Slavonskom Brodu

koeficijenta je poželjno da bude između 0,1 i 0,3.¹⁰ Ovaj pokazatelj je dobar u slučaju ako potraživanja čine većinu kratkotrajne imovine.

Koeficijent financijske stabilnosti karakterizira odnos dugotrajne imovine i kapitala uvećanog za dugoročne obveze. Po definiciji, ovaj pokazatelj mora biti manji od 1, jer poduzeće mora financirati dio svoje kratkoročne imovine iz visokokvalitetnih dugoročnih izvora.¹¹

Pokazatelji zaduženosti prikazuju u kojoj se mjeri tvrtka financira iz vlastitih izvora financiranja, au kojoj mjeri koristi druge izvore financiranja. Najčešći pokazatelji zaduženosti poduzeća su koeficijent zaduženosti, vlastitog financiranja i financiranja.¹²

Koeficijent zaduženosti je jedan od najvažnijih mjerila zaduženosti poduzeća. Dobiva se kao omjer ukupnih obveza i ukupne imovine. Omjer ili razina zaduženja pokazuje koliki dio imovine dolazi iz drugih izvora, bilo dugoročnih ili kratkoročnih. Ovaj odnos također pokazuje koliko je ukupna obveza zastupljena u ukupnoj financijskoj strukturi poduzeća. Koeficijent zaduženosti prikazuje sposobnost poduzeća da ispuni sve svoje kratkoročne i dugoročne obveze prema vjerovnicima i investitorima. Što je veći koeficijent, veći je rizik ulaganja u poduzeće. U pravila bi vrijednost ovoga koeficijenta trebao biti 50% ili manje.¹³

Koeficijent vlastitog financiranja ima suprotna svojstva od koeficijenta zaduženosti i treba biti izjednačen ili veći od 50% ili 0,5. Ovaj koeficijent pokazuje koliko je imovine financirano iz vlastitog kapitala. Koeficijent vlastitog financiranja se dobije tako da se kapital odnosno s glavnica podijeli sa ukupnom imovinom.

¹⁰ Osmanagić Bedenik N., (3/2005): Analiza poslovanja temeljem godišnjih financijskih izvješća, Računovodstvo, revizija i financije, str. 94, Zagreb.

¹¹ Žager, K., et al. (2017): *Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi*; treće izmjenjeno i dopunjeno izdanje, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb.

¹² Žager, K., et al. (2017): *Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi*; treće izmjenjeno i dopunjeno izdanje, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb.

¹³ Bolfek, B., Stanić, M., Knežević, S. (2012): Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke. Pregledni rad. Veleučilište u Slavonskom Brodu

Koeficijent financiranja izražava vrijednost obveza poduzeća u odnosu na vlasnički kapital, odnosno osnovne odnose unutar financijske strukture. Omjer duga i kapitala pruža iste informacije kao i koeficijent zaduženosti, ali se polazi od drugačijeg odnosa. Kao pravilo, tvrtke ne bi trebale posuđivati više od 50% kapitala. Konzervativno pravilo granice zaduživanja bi trebalo biti 1:1.¹⁴

Omjer pokrivenosti troška kamata i faktor zaduženosti predstavljaju dinamičku zaduženost jer razmatraju dug u smislu njegove vjerojatnosti da će biti podmiren. Utvrđuju se iz podataka u računu dobiti i gubitka i bilanci. Pri određivanju omjera pokrića troškova kamata treba uzeti u obzir koliko je puta kamata pokrivena iznosom ostvarene bruto dobiti prije kamata. Ako je taj omjer pokrića veći, zaduženost je manja. Suprotno tome, za faktore zaduženosti, niži faktor zaduženosti znači manju zaduženost. Odnosno, pokazuje koliko će godina trebati da se podmiri ukupna obveza iz realizirane zadržane dobiti plus amortizacija.¹⁵

Stupnjevi pokrića I i II izračunavaju se iz podataka u bilanci. Oni razmatraju pokriće dugotrajne imovine glavnicom. U slučaju stupnja pokrića II može se reći da njegova vrijednost uvijek mora biti veća od 1, jer je poznato da se dio dugoročnih izvora mora koristiti za financiranje kratkoročne imovine zbog održavanja likvidnosti. Stoga se pokazatelj razine pokrića može ujedno smatrati i pokazateljem likvidnosti.¹⁶

Pokazatelji aktivnosti su pokazatelji koji daju informacije i o uspješnosti i sigurnosti poslovanja. Pokazatelji aktivnosti se koriste pri ocjeni djelotvornosti kojom menadžment angažira imovinu koju su mu povjerali vlasnici. Ovi pokazatelji upućuju na mrzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu.

Koeficijent obrtaja ukupne imovine dobiva se usporedbom ukupnog prihoda i ukupne imovine. Ova vrsta analize naziva analizom ukupnog obrta imovine, iako se ne radi o stvarnoj stopi obrta

¹⁴ Bolfek, B., Stanić, M., Knežević, S. (2012): Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke.

Pregledni rad. Veleučilište u Slavonskom Brodu

¹⁵ Žager, K., et al. (2017): *Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajeve*; treće izmjenjeno i dopunjeno izdanje, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb

¹⁶ Žager, K., et al. (2017): *Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajeve*; treće izmjenjeno i dopunjeno izdanje, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb

imovine, već o koeficijentu o tome koliki novčani jedinični prihod ostvaruje jedna novčana jedinica imovine. Koeficijent koristi podatke o prihodu za godinu i podatke o imovini iz bilance.¹⁷

Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine mjeri odnos ukupnih prihoda i kratkotrajne imovine. Drugim riječima pokazatelj ukazuje na to koliko će prihoda osoba ostvariti iz 1 kune kratkotrajne imovine.

Koeficijent obrtaja potraživanja ukazuje na to koliku će vrijednost iz poslovnih prihoda se ostvariti iz 1 kune kratkotrajnih potraživanja. Izračun ovoga koeficijenta jest zapravo odnos prihoda od prodaje i potraživanja.

Kod koeficijenta obrtaja zaliha poželjnija je što veća vrijednost. Ovaj pokazatelj daje podatke koliko će se kuna prihoda ostvariti iz 1 kune zaliha i koliko se puta zaliha obrne u godini dana.

2.4. Ocjena uspješnosti poslovanja poduzeća na temelju financijskih izvještaja

Uspješnost poslovanja dijeli se u 4 skupine, a to su pokazatelji aktivnosti, ekonomičnosti, profitabilnosti i ulaganja. Pokazatelji se obično izražavaju kao postoci (kao što je 30%) i decimalne vrijednosti (kao što je 0,3)

Pokazatelji ekonmičnosti se mjeri odnosom prihoda i rashoda. Kod ovih pokazatelja važno je da je vrijednost veća od jedan, ako je manja od jedan, to znači da poduzeće posluje loše odnosno sa gubitkom. Svi izračuni ovoga pokazatelja izračunati su na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka. Pokazatelji imaju 4 podskupine odnosno 4 zasebna pokazatelja koja izračunavaju pojedine stvari koje će biti objašnjene u nastavku.

Ekonomičnost ukupnog poslovanja je pokazatelj koji ukazuje na ostvareni prihod po novčanoj jedinici ukupnih rashoda. Poželjno je da ukupni prihodi budu veći od ukupnih rashoda, odnosno pokazatelj treba biti veći od 1.

¹⁷ Bolfek, B., Stanić, M., Knežević, S. (2012): Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke.

Ekonomičnost poslovanja (prodaje) pokazuje odnos između prihoda od prodaje i rashoda od prodaje. Ako bi pokazatelj iznosio manje od 1, onda su rashodi od prodaje veći od prihoda od prodaje, što znači da poduzeće posluje s gubitkom tekuće godine.

Kod ekonomičnosti financiranja prate se financijski prihodi u odnosu na financijske rashode. Također poželjno je da pokazatelj financiranja bude veći od jedan.

Ekonomičnost izvanrednih aktivnosti prikazuje odnos ostalih prihoda i ostalih rashoda. Kao i kod svih pokazatelja ekonomičnosti ako je pokazatelj manji od 1, poduzeće ostvaruje gubitak, ako je pokazatelj veći tvrtka ostvaruje dobit.

Pokazatelji profitabilnosti još su poznati i pod nazivom pokazatelji rentabilnosti. Ovi pokazatelji ukazuju na sposobnost poduzeća koja mjeri ostvarenu razinu dobiti u položaju prema imovini, kapitalu i i prihodima.

Neto marža profita se može opisati kao odnos čiste neto dobiti i ukupno ostvarenih prihoda. Kod ovog pokazatelja pravilno je da se rezultat množi sa 100, te bi tako rezultat pokazivao postotak dobitka koje je poduzeće ostvarilo.

Kod bruto marže profita u odnos se stavljaju dobit prije poreza zbrojene s kamtama i ukupan prihod. Vrlo je značajan za dioničare zato što ukazuje koliko je prihoda ostalo za daljni rast i razvoj.

Neto rentabilnost imovine je odnos između neto dobiti koja je zbrojena sa kamtama i taj zbroj se dijeli sa ukupnom imovinom poduzeća. Ovaj pokazatelj prikazuje efikasnost korištenja resursa koji su raspoloživi.

Bruto rentabilnost imovine prikazuje odnos između dobiti prije poreza kojoj se zbroje kamate i taj zbroj se dijeli sa ukupnom imovinom odabranog poduzeća. Ovaj pokazatelj prikazuje

produktivnost ukupne imovine te sposobnost poduzeća da s korištenjem imovine koja je na raspolaganju ostavri bruto dobit.

Rentabilnost glavnice (vlastitog kapitala) ukazuje na odnos neto dobiti i vlastitog kapitala. Predstavlja vještinu poduzeća kako da realizira povrat na kapital koji je uložen.

Pokazatelji investiranja mjere da li je neko ulaganje u dionice isplativo ili ne. Za izračune ovih pokazatelja potrebni su financijski izvještaji, broj i vrijednost dionica.

Dobit po dionici skraćeno se označava kao EPS. To je pokazatelj koji stavlja u odnos iznos dobiti (ostvarene po 1 dionici). To je pokazatelj koji izražava sposobnost poduzeća da stvara dobit.

Dividenda po dionici označava se kao skraćenica DPS i predstavlja odnos iznosa dividende po dionici koju bi dioničari trebali dobiti. U pravilu je EPS veća od DPS jer se dio dobiti zadržava, no moguće je da je DPS veća od EPS, a to znači da su dividende isplaćene iz zadržane dobiti.

Odnos isplate dividendi je odnos DPS I EPS, odnosno dividende po dionici i zarade po dionici. U pravilu je ovaj pokazatelj manji od 1, moguće da ovaj pokazatelj bude i veći od 1 ali je tada dividenda isplaćena iz zadržane dobiti ali iz prošlog razdoblja.

Ukupna rentabilnost dionice je najznačajniji pokazatelj od svih pokazatelja investiranja. To je odnos koji se prikazuje u postotku a mjeri dobit (po dionici) i tržišnu cijenu dionice.

Dividendna rentabilnost dionice je drugi najznačajniji kod pokazatelja investiranja. Ovo je odnos dividende (po dionici) i tržišna cijena dionice.

3. OBILJEŽJE TEKSTILNE I ODJEVNE INDUSTRIJE

3.1. Tekstilna i odjevna industrija kao djelatnost

Tekstilna industrija je dio prerađivačke industrije za proizvodnju tekstila i odjevnih predmeta, a zasniva se na tekstilnoj tehnologiji. Može se reći da je ovo jedna od najzanimljivijih grana industrijske proizvodnje proizvoda namijenjenih masovnoj potrošnji. Uključuje sva poduzeća i tvornice koje proizvode tekstilna vlakna, tkanine, pletiva, čipku, netkane materijali, kao i uređaje za njihovu primarnu proizvodnju tekstila, te izradu odjevnih i ostalih tekstilnih proizvoda uključujući bojanje krzna i doradu. Međutim, tekstilna industrija obično ne uključuje proizvodnju umjetnih vlakana i njegu tekstila, iako se ova djelatnost često spominje u statistikama vezanim uz praćenje potrošnje i proizvodnje tekstila.¹⁸

Počeci tekstilne industrije su došli s povećanom potražnjom za tekstilom i izumom stroja za pletenje u kasnom šesnaestom stoljeću, kao i nizom novih izuma u osamnaestom stoljeću. Obilježen je veliki napredak industrije i njezin snažan porast, posebice u Europi i SAD-u. U Europi se taj snažni rast industrije osjetio u velikim i moćnim zemljama kao što su Velika Britanija, Švicarska, te Italija. Nakon 1918. godine industrija se također razvila u istočno europskim zemljama. U novije vrijeme razvoj je značajan u zemljama kao što su Kina, Turska, Indija. S druge strane, u SAD-u i Europi industrijska proizvodnja tekstila slabi, što je posljedica relativno velike uloge ljudskog rada u ovoj industriji. Stoga su visokorazvijene zemlje usmjerene na proizvodnju ekskluzivnog i vrijednog tekstila koji su sačinjeni od novijih materijala i vlakana izvrsnih svojstava.¹⁹ Tekstilna industrija pripada skupini prerađivačke industrije, u odjeljku proizvodnje odjeće i tekstila. U tablici koja slijedi detaljnije je prikazana podjela tekstilne i odjevne industrije, te čime se bavi i koje sve proizvodnje pripadaju baš toj industriji.

¹⁸ Hrvatska enciklopedija, *Leksikografski zavod Miroslav Krleža* Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=60689> (18.07.2022.)

¹⁹ Hrvatska enciklopedija, *Leksikografski zavod Miroslav Krleža* Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=60689> (18.07.2022.)

Tablica 1.: NKD proizvodnje tekstila i odjeće

13		Proizvodnja tekstila	
	13.1		Priprema i predenje tekstilnih vlakana
		13.10	Priprema i predenje tekstilnih vlakana 13.10
	13.2		Tkanje tekstila
		13.20	Tkanje tekstila 13.20
	13.3		Dovršavanje tekstila
		13.30	Dovršavanje tekstila 13.30
	13.9		Proizvodnja ostalog tekstila
		13.91	Proizvodnja pletenih i kukičanih tkanina 13.91
		13.92	Proizvodnja gotovih tekstilnih proizvoda, osim odjeće 13.92
		13.93	Proizvodnja tepiha i sagova 13.93
		13.94	Proizvodnja užadi, konopaca, upletenoga konca i mreža 13.94
		13.95	Proizvodnja netkanog tekstila i proizvoda od netkanog tekstila, osim odjeće 13.95
		13.96	Proizvodnja ostaloga tehničkog i industrijskog tekstila 13.96
		13.99	Proizvodnja ostalog tekstila, d. n. 13.99
14			Proizvodnja odjeće
	14.1		Proizvodnja odjeće, osim krznene odjeće
		14.11	Proizvodnja kožne odjeće 14.11
		14.12	Proizvodnja radne odjeće 14.12
		14.13	Proizvodnja ostale vanjske odjeće 14.13
		14.14	Proizvodnja rublja 14.14
		14.19	Proizvodnja ostale odjeće i pribora za odjeću 14.19

	14.2		Proizvodnja proizvoda od krzna	
		14.20	Proizvodnja proizvoda od krzna	14.20
	14.3		Proizvodnja pletene i kukičane odjeće	
		14.31	Proizvodnja pletenih i kukičanih čarapa	14.31
		14.39	Proizvodnja ostale pletene i kukičane odjeće	14.39

Izvor: Narodne Novine, Odluka o nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2007_06_58_1870.html (18.07.2022.)

3.2. Razvoj odjevne i tekstilne inustrije u Republici Hrvatskoj

Tekstilna i odjevna industrija u Hrvatsko počela je sa razvitkom tek krajem 19. stoljeća. Godine 1878. u Čakovcu počinje s radom bojaonica platna, a 1884. u Dugoj Resi predionica i tkaonica pamuka. 1901. godine osnovana je tvornica tekstila u Osijeku, a 1914. godine u Zagrebu Domaća tvornica rublja. Nagli razvoj tekstilne industrije počinje nakon 1918.godine osnivanjem tvornice Tivar poznatije kao Varteks koja se nalazi u Varaždinu, Tvorpam u Zagrebu, Krateks koja se nalazila u Krapini te tvornice svile u Osijeku i Varaždinu. Nakon 1945. godine razvija se tehnologija izrade odjeće, grade se nove tvornice: Kamensko, Vesna i Heruc u Zagrebu, Kninjanka u Kninu, Zelinka u Zelini, te RIO u Rijeci i dr. Hrvatska tekstilna i odjevna industrija početkom devedesetih zapošljavala je oko 90.000 radnika, a sredinom ovog desetljeća izvoz je dostigao do 750 milijuna USD (tada je uvoz bio oko 350 milijuna USD). Hrvatska tekstilna industrija zadržala je svoju poziciju najvažnije izvozne industrije sve do početka 21. stoljeća, kada je regulatorna liberalizacija dovela do masovnog uvoza jeftinijeg tekstila iz Kine i Turske. Dodatan problem je izazvan ukidanjem kontrole kvalitete uvezene robe. To je rezultiralo padom proizvodnje tekstila i smanjenom pokrivenošću uvoza izvozom.²⁰ Današnje stanje tekstilne i odjevne industrije u Republici Hrvatskoj nije dobro. Pod tim se misli da u zadnjih 18 godina broj zaposlenih u tekstilnoj

²⁰ Hrvatska enciklopedija, *Leksikografski zavod Miroslav Krleža* Dostupno na:

<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=60689> (18.07.2022.)

industriji je pao za gotovo čak 57%.²¹ Veće, snažnije tvrtke preuzele su dominaciju na tržištu, poduzeća koja se bave proizvodnjom vojnih oprema ili raznih uniformi opstaju na tržištu. Poduzeća koja se bave proizvodnjom odjeće nalaze se u teškom stanju zbog toga što je na tržištu sve veći broj jeftinije robe, te je sve veći broj trgovina sa takvom robom. Sve je više otkaza, te likvidacija ove industrije u Hrvatskoj.

3.3. Računovodstvene politike u tekstilnoj i odjevnoj industriji

Primijenjena računovodstvena načela čine značajan dio financijskih izvještaja i opisana su u bilješkama koja se nalaze uz financijske izvještaje. Računovodstvena načela, standardi i zakoni i propisi osnova su za odabir računovodstvenih politika. Oni su najvažniji čimbenici koji utječu na financijsko izvješćivanje.

Udio kratkotrajne imovine poduzeća tekstilne industrije nešto je veći od udjela dugotrajne imovine, jer su ta poduzeća proizvodna poduzeća s određenom količinom zaliha sirovina, zaliha proizvoda i zaliha gotovih proizvoda pa metoda izračuna potrošnje zaliha mogu imati utjecaja na prezentirane poslovne rezultate. Potraživanja od kupaca također su važna pozicija za tekstilna poduzeća, od kojih najvažnija potraživanja od kupaca. Određena dvojbena i osporena potraživanja ne mogu se točno izmjeriti, pa ih menadžment mora procijeniti. Drugo važno stajalište u vezi s izborom računovodstvene politike je prihod i način njegovog priznanja. Treba napomenuti da računovodstvene politike mogu utjecati na prikazivanje financijskog stanja, te poslovanja poduzeća samo u kraćem roku te ih je važno uzeti u obzir pri analizi poslovanja za pojedinu godinu. Ukoliko je razdoblje promatranja financijskih izvještaja dulje, rezultati poslovanja se neće razlikovati prema usvojenim računovodstvenim politikama, jer se određeni rezultat poslovanja može stvoriti ili promijeniti, ali se može odgoditi primjenom računovodstvenih politika za buduće cikluse naplate.

Sva poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije mjere prvenstveno financijsku imovinu po amortiziranom trošku. Financijske obveze koje uključuju zajmove, početno se mjere po fer

²¹ Novi list, Dostupno na: <https://www.novolist.hr/novosti/tekstilna-industrija-u-hrvatskoj-je-na-samrti-opstaju-samo-oni-koji-sivaju-uniforme/> (17.09.2022.)

vrijednosti. Dugotrajna materijalna i nematerijalna imovina amortizira se linearnom metodom procijenjenog vijeka trajanja. Potrošnja zaliha izračunava se metodom ponderirane prosječne cijene, a prihod se priznaje kada nastane.

3.4. Financijski rizici odabranih poduzeća u tekstilnoj i odjevnoj industriji

Djelatnosti koje obavljaju poduzeća izložene su različitim financijskim rizicima. Najvažniji rizici koji se javljaju su tržišni rizik, uključujući devizni i kamatni rizik novčanog toka, kreditni rizik i rizik likvidnosti. Rizici koji najviše utječu na poslovanje poduzeća tekstilne i odjevne industrije su kreditni rizik i rizik likvidnosti. Najvažniji rizik, a to jest kreditni rizik, koji se može pojaviti odnosi se na naplaćena potraživanja od kupaca. Kada poduzeće prodaje proizvode, posluje s velikim brojem domaćih i inozemnih kupaca, što povećava rizik od nenaplativih potraživanja. Rizik likvidnosti također igra važnu ulogu u riziku. Odjevna i tekstilna poduzeća u bilanci imaju veliki udio kratkoročnih obveza koje je potrebno otplaćivati, te je to znak da treba paziti kada je u pitanju upravljanje rizikom likvidnosti.

Promatrana poduzeća tekstilne i odjevne industrije kreditni rizik ublažavaju poslovanjem s renomiranim, sigurnim tvrtkama, većina koristi javno objavljene informacije o financijskom stanju tvrtke, a pojedine tvrtke stvaraju baze podataka za rangiranje važnih kupaca. Društvo upravlja rizikom likvidnosti prateći predviđene i stvarne novčane tokove, uspoređujući ih s dospijecima financijske imovine i obveza, te vodeći računa o održavanju dostatne količine novca i raspoloživih financijskih izvora. Odabrana poduzeća također su izložena riziku fluktuacije tečaja kada posluju s inozemstvom, no taj rizik nije toliko naglašen jer tvrtke koje posluju s inozemstvom uglavnom koriste stabilnu valutu euro za poslovanje s inozemstvom. Sljedeće što se može izdvojiti je rizik kamatnih stopa poduzeća zajmoprimca, kojeg poduzeće nastoji minimizirati korištenjem fiksne kamatne stope pri zaduživanju.

4. ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA ODABRANIH PODUZEĆA U TEKSTILNOJ I ODJEVNOJ INDUTRIJI

4.1. Usporedba poslovanja odabranih poduzeća preko horizontalne i vertikalne analize financijskih izvještaja

Promatrana poduzeća u ovom radu su: Amadeus d.o.o., Modea Nova d.o.o. i Varteks d.d. Ta poduzeća su promatrana kroz tri godine, a to su 2019., 2020. i 2021. godina, osim poduzeća Modea Nova koja je 16.7.2020. završila u stečaju zbog neefikasnog poslovanja, a tu se može i pridodati kriza koja je uslijedila pojavom pandemije Covid-19. Promatrana poduzeća su analizirana putem horizontalne i vertikalne nalaize financijskih izvještaja, te putem pokazatelja uspješnosti i ocjene sigurnosti, kao i DePontovog sustava pokazatelja. Kod horizontalne analize se uspoređuje godina s prethodnom, a kod vertikalne analize se podatci analiziraju posebno za svaku godninu. Za izradu svih pokazatelja podatci o financijskim stanjima preuzeti su sa stranice Fine i Poslovne Hrvatske koji su javno dostupni svima.

Poduzeće Amadeus m.a.j. d.o.o. sa sjedištem u Kamenarki 11 u Zagrebu registrirano je za proizvodnju ostale vanjske odjeće i zapošljava 150 djelatnika. Svoje aktivnosti istraživanja i razvoja usmjerili su na dizajn svojih proizvoda.²² Poduzeće se smatra kao srednji poduzetnici.

Varteks d.d. je vodeća hrvatska modna i tekstilna kompanija u segmentu proizvodnje i prodaje odjeće je osnovana 1918. godine. U svojoj gotovo stogodišnjoj tradiciji mijenjala se i razvijala u skladu s potrebama kupaca i tržišta, zadržavajući svoju prepoznatljivost i kvalitetu.²³ Varteks se smatra kao veliki poduzetnici. Poduzeće Varteks bilježi oko 940 radnih snaga.

Modea Nova d.o.o. je proizvodna tvrtka sa sjedištem u Garešnici, Moslavačka bb, koja u Republici Hrvatskoj aktivno djeluje od 2008., do 2020. je zapošljavala oko 250 djelatnika/ca.²⁴ Poduzeće se smatra kao srednji poduzetnici

²² Amadeus m.a.j. d.o.o. Izvješće revizora i financijski izvještaji, Dostupno na:

<https://www.fininfo.hr/Poduzece/Pregled/amadeus-maj/Detaljno/60842> (20.7.2022.)

²³ Priča o Varteksu, Dostupno na : <https://www.varteks.com/kompanija/prica-o-varteksu/> (20.07.2022.)

²⁴ Modea Nova, Dostupno na: <https://www.cef.hr/item/modea-nova-d-o-o> (20.07.2022.)

Tabalica 2.: *Horizontalna analiza bilance – Amadeus M.A.J.*, (u tis. kuna)

Horizontalna analiza bilanca - Amadeus M.A.J.							
	2019.	2020.	2021.	Apsolutna promjena 2019.-2020.	Relativna promjena 2019.-2020.	Apsolutna promjena 2020.-2021.	Relativna promjena 2020.-2021.
Dugotrajna imovina	17.331	11.545	2.422	-5.786	-33,39	-9.123	-79,02
Kratkotrajna imovina	49.635	46.093	37.647	-3.542	-7,14	-8.446	-18,32
Ukupna aktiva	66.966	57.638	40.069	-9.328	-13,93	-17.569	-30,48
Dugoročne obveze	32.293	16.549	0	-15.744	-48,75	-16.549	-100,00
Kratkoročne obveze	955	646	537	-309	-32,36	-109	-16,87
Kapital	32.719	40.443	39.532	7.724	23,61	-911	-2,25
Ukupna pasiva	66.966	57.638	40.069	-9.328	-13,93	-17.569	-30,48

Izvor: Financijski izvještaji poduzeća Amadeus M.A.J. d.o.o.

Horizontalna analiza bilance poduzeća Amadeus M.A.J. pokazuje da dugotrajna imovina svake godine smanjivala kao i kratkotrajna imovina. Dugotrajna imovina se prvo smanjila za 33%, a zatim za 79% zbog toga što se u 2021. godini dugotrajna imovina znatno smanjila u odnosu na 2020. godinu. Ukupna aktiva se isto smanjivala iz godine u godinu, u odnosu na 2019. god. smanjila se za 13,93%, a u odnosu na 2020.godinu ukupna aktiva se smanjila za 30,5%. Dugoročne obveze kao i kratkoročne tijekom godina smanjuju što znači da se ukupna pasiva smanjuje.

Tablica 3.: *Horizontalna analiza bilance – Modea Nova*, (u tis. kuna)

Horizontalna analiza bilanca - Modea Nova				
	2019.	2020.	Apsolutna promjena 2019.-2020.	Relativna promjena 2019.-2020.
Dugotrajna imovina	0	0	0	0
Kratkotrajna imovina	505	505	0	0
Ukupna aktiva	505	505	0	0
Dugoročne obveze	2.168	2.168	0	0
Kratkoročne obveze	4.413	4.415	2	0,045
Kapital	-6.076	-6.078	-2	0,033
Ukupna pasiva	505	505	0	0

Izvor: Financijski izvještaji Modea Nova d.o.o.

Horizontalnom analizom bilance poduzeća Modea Nova. d.o.o. evidentno je samo da su se kratkoročne obveze povećale za 0,045%. Poduzeće je 2020. godine doživjelo krah, a to je rezultiralo lošim poslovanjem, te nije ostvarivalo nikakve prihode.

Tablica 4.: *Horizontalna analiza bilance – Varteks*, (u tis. kuna)

Horizontalna analiza bilance - Varteks							
	2019.	2020.	2021.	Apsolutna promjena 2019.-2020.	Relativna promjena 2019.-2020.	Apsolutna promjena 2020.-2021.	Relativna promjena 2020.-2021.
Dugotrajna imovina	227.623	202.597	224.282	-25.026	-10,99	21.685	10,70
Kratkotrajna imovina	54.384	54.882	80.812	498	0,92	25.930	47,25
Ukupna aktiva	282.415	257.769	306.211	-24.646	-8,73	48.442	18,79
Dugoročne obveze	109.524	101.581	117.781	-7.943	-7,25	16.200	15,95
Kratkoročne obveze	121.432	133.064	123.109	11.632	9,58	-9.955	-7,48
Kapital	43.714	13.651	55.984	-30.063	-68,77	42.333	310,11
REZERVIRANJA	5.459	5.855	5.225	396	7,25	-630	-10,76
Odgoođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	2.286	3.618	4.112	1.332	58,27	494	13,65
Ukupna pasiva	282.415	257.769	306.211	-24.646	-8,73	48.442	18,79

Izvor: Financijski izvještaji poduzeća Varteks d.d.

Horizontalnom analizom bilance Varteksa d.d. uočljivo je da se ukupna aktiva smanjila za 8,73% u odnosu na 2019.godinu, a 2021. godine se uvećala za 18,79%, tome je pridonijelo povećanje kratkotrajne imovine za 47,25% u odnosu na prošlu godinu. Ista stvar se događa u pasivi ali se dugoročne obveze prvotno smanjivale, a zatim povećavale. Kratkoročne obveze su se povećavale 2020. godine za skoro 10%, a zatim su se u sljedećoj godini smanjile za 7,50%. Kapital se u 2020.godini umanjio za 68% u odnosu na 2019. godinu, a onda se sljedeće godine povećao za 310%.

Tablica 5.: Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka – Amadeus M.A.J., (u tis. kuna)

Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka - Amadeus M.A.J.							
	2019.	2020.	2021.	Apsolutna promjena 2019.-2020.	Relativna promjena 2019.-2020.	Apsolutna promjena 2020.-2021.	Relativna promjena 2020.-2021.
Poslovni prihodi	48.318	40.111	41.463	-8.207	-16,99	1.352	3,37
Poslovni rashodi	51.615	32.852	40.827	-18.763	-36,35	7.975	24,28
Financijski prihodi	0	771	105	771	0,00	-666	-86,38
Financijski rashodi	293	398	73	105	35,84	-325	-81,66
Bruto dobit	-3.589	7.631	667	11.220	-312,62	-6.964	-91,26
Porez na dobit	0	0	0	0	0,00	0	0,00
Dobit/ gubitak tekuće godine	-3.589	7.631	667	11.220	-312,62	-6.964	-91,26

Izvor: Financijski izvještaji poduzeća Amadeus M.A.J. d.o.o.

Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Amadeus M.A.J. d.o.o. ukazuje na to da su prihodi od prodaje kao i rashodi od prodaje smanjili 2020. godine u odnosu na 2019. godinu. Poslovni prihodi su se smanjili za 17%, a poslovni rashodi za 36,35%. Financijski rashodi su se povećali u odnosu te dvije godine za 35%. U 2021. godine financijski rashodi smanjili za 82% u odnosu na 2020.godinu, kao što su i financijski prihodi za 86%. Poduzeće je prve promatrane godine poslovalo s gubitkom a ostale dvije sa dobitkom i taj gubitak se smanjivao za 312% i 91% uspoređujući godinu sa prethodnom.

Tablica 6.: Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka – Modea Nova, (u tis. kuna)

Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka - Modea Nova				
	2019.	2020.	Apsolutna promjena 2019.-2020.	Relativna promjena 2019.-2020.
Poslovni prihodi	741	0	0	0,00
Poslovni rashodi	719	126	-593	-82,48
Financijski prihodi	0	0	0	0,00
Financijski rashodi	81	0	-81	-100,00
Bruto dobit	-59	-126	-67	113,56
Porez na dobit	0	0	0	0,00
Dobit/ gubitak tekuće godine	-59	-126	-67	-113,56

Izvor: Financijski izvještaji Modea Nova d.o.o.

Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Modea Nova d.o.o. ukazuje na to da su se poslovni rashodi u 2020. god. u odnosu na 2019. god. umanjili za 82,48%. Prihodi u 2020. se nisu zabilježili pa su tako rashodi premašili prihode i poduzeće završava u stečaju. Gubitak poslovne godine 2020.-te se povećao za oko 67 tisuća kuna, ali to nije pridonijelo nekim promjenama zato što poduzeće ne bilježi ni poslovni ni financijski prihod.

Tablica 7.: Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka – Varteks, (u tis. kuna)

Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka - Varteks							
	2019.	2020.	2021.	Apsolutna promjena 2019.-2020.	Relativna promjena 2019.-2020.	Apsolutna promjena 2020.-2021.	Relativna promjena 2020.-2021.
Poslovni prihodi	153.269	102.853	144.822	-50.416	-32,89	41.969	40,80
Poslovni rashodi	-156.682	-126.240	-140.508	30.442	-19,43	-14.268	11,30
Financijski prihodi	3.702	5.030	3.044	1.328	35,87	-1.986	-39,48
Financijski rashodi	-11.348	-13.543	-11.141	-2.195	19,34	2.402	-17,74
Bruto dobit	-11.059	-31.900	-3.727	-20.841	188,45	28.173	-88,32
Porez na dobit	0	431	5	431	0,00	-426	-98,84
Dobit/ gubitak tekuće godine	-11.059	-31.469	-3.732	-20.410	184,56	27.737	-88,14

Izvor: Financijski izvještaji poduzeća Varteks d.d.

Horizontalnom analizom računa dobiti i gubitka poduzeća Varteks može se uvidjeti da su poslovni prihodi smanjili u 2020. god. za 32,89% u odnosu na 2019. god., a u 2021. god. su se uvećali za 40,80% u odnosu na 2020. god. Isto tako poslovni rashodi su se smanjivali iz godine u godinu. Gubitak 2020. u odnosu na 2019. se povećao oko 20 milijuna kuna, a zatim se taj gubitak smanjio za 88,44% odnosno 2021. godine poduzeće je poslovalo sa gubitak od 3,7 milijuna kuna.

Tablica 8.: Vertikalna analiza bilance – Amadeus M.A.J., (u tis. kuna)

Vertikalna analize bilance - Amadeus M.A.J.						
	2019.	2020.	2021.	Udio 2019.	Udio 2020.	Udio 2021.
Dugotrajna imovina	17.331	11.546	2.422	25,88%	20,03%	6,05%
Kratkotrajna imovina	49.635	46.093	37.644	74,12%	79,97%	93,95%
Ukupna aktiva	66.966	57.639	40.066	100,00%	100,00%	100,00%
Dugoročne obveze	32.293	16.549	0	48,95%	28,71%	0,00%
Kratkoročne obveze	955	648	535	1,45%	1,12%	1,34%
Kapital	32.718	40.443	39.531	49,60%	70,16%	98,66%
Ukupna pasiva	65.966	57.640	40.066	100,00%	100,00%	100,00%

Izvor: Financijski izvještaji poduzeća Amadeus M.A.J. d.o.o.

Prema vertikalnoj analizi bilance promatranog poduzeća Amadeus M.A.J.-a doznaje se da kratkotrajna imovina čini veći dio ukupne aktive kroz promatrane godine i to u 2019.godini 74,12%, 2020. godine 79,97%, a 2021. godine čak dostiže 93,95% udjela. U pasivi kapital ima najveći udio i to po godinama izgleda da je prve promatrane godine iznosio 49,60%, zatim druge 70,16%, a treće promatrane godine čak i do 98,66%. Nakon kapitala najveći udio u pasivi ove bilance imaju dugoročne obveze, a tek onda kratkoročne obveze sa udjelom čak od 1,12% do 1,45%.

Tablica 9.: Vertikalna analiza bilance – Modea Nova, (u tis. kuna)

Vertikalna analize bilance - Modea Nova				
	2019.	2020.	Udio 2019.	Udio 2020.
Dugotrajna imovina	0	0	0,00%	0,00%
Kratkotrajna imovina	505	505	100,00%	100,00%
Ukupna aktiva	505	505	100,00%	100,00%
Dugoročne obveze	2.168	2.168	429,31%	429,31%
Kratkoročne obveze	4.413	4.415	873,86%	874,26%
Kapital	-6.076	-6.078	-1203,17%	-1203,56%
Ukupna pasiva	505	505	100,00%	100,00%

Izvor: Financijski izvještaji Modea Nova d.o.o.

Prema vertikalnoj analizi bilance promatranog poduzeća Modea Nova d.o.o. može se vidjeti da tvrtka ne ostvaruje dobit, odnosno poduzeće posluje s gubitkom. Kratkotrajna imovina čini ukupnu imovinu ovoga poduzeća. Obveze ovoga poduzeća znatno su veće od imovine. Poduzće je završilo u strečaju zato što se nije moglo nikako izvući iz obveza prema bankama, zaposlenicima i ostalo. Poduzeće Mode Nova doživjelo je krah pojavom pandemije Covid-19.

Tablica 10.: Vertikalna analiza bilance – Varteks, (u tis. kuna)

Vertikalna analiza bilance - Varteks						
	2019.	2020.	2021.	Udio 2019.	Udio 2020.	Udio 2021.
Dugotrajna imovina	227.623	202.597	224.282	80,60%	78,60%	73,24%
Kratkotrajna imovina	54.384	54.882	80.812	19,26%	21,29%	26,39%
Ukupna aktiva	282.415	257.769	306.211	100,00%	100,00%	100,00%
Dugoročne obveze	109.524	101.581	117.781	38,78%	39,41%	38,46%
Kratkoročne obveze	121.432	133.064	123.109	43,00%	51,62%	40,20%
Kapital	43.714	13.651	55.984	15,48%	5,30%	18,28%
Rezerviranja	5.459	5.855	5.225	1,93%	2,27%	1,71%
PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA	2.286	3.618	4.112	0,81%	1,40%	1,34%
Ukupna pasiva	282.415	257.769	306.211	100,00%	100,00%	100,00%

Izvor: Financijski izvještaji poduzeća Varteks d.d.

Prema vertikalnoj analizi bilance promatranog poduzeća Varteks d.d. vidljivo je da dugotrajna imovina čini veći udio ukupne aktive od kratkotrajne imovine. Udjeli dugotrajne imovine godinama se polako smanjuju, a udjeli kratkotrajne imovine se postepeno povećavaju i to sa 19,26% do 26,39%. U pasivi ovoga poduzeća prevladava kratkoročne obveze koje tijekom godina variraju. 2019.godine iznosile su 43%, 2020.godine 51,62%, a 2021. godine 40,20%. Kapital kao i dugoročne obveze variraju tijekom promatrane 3 god.

Tablica 11.: Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka – Amadeus M.A.J., (u tis. kuna)

Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka - Amadeus M.A.J.						
	2019.	2020.	2021.	Udio 2019.	Udio 2020.	Udio 2021.
Poslovni prihodi	48.317.820	40.110.726	41.462.840	100,00%	98,11%	99,75%
Poslovni rashodi	51.613.901	32.852.362	40.827.301	99,43%	80,36%	98,22%
Financijski prihodi	0	770.931	104.639	0,00%	1,89%	0,25%
Financijski rashodi	293.308	397.934	72.930	0,57%	0,97%	0,18%
UKUPNI PRIHODI	48.317.820	40.881.657	41.567.479	100,00%	100,00%	100,00%
UKUPNI RASHODI	51.907.209	33.250.296	40.900.231	107,43%	81,33%	98,39%
Dobit/ gubitak tekuće godine	-3.589.389	7.631.361	667.248	-6,92%	18,67%	1,61%

Izvor: Financijski izvještaji poduzeća Amadeus M.A.J. d.o.o.

Vertikalnom analizom računa dobiti i gubitka poduzeća Amadeus M.A.J. d.o.o. saznaje se da poslovni prihodi imaju veći postotak od financijskih prihoda u poslovanju. Ista stvar je i sa rashodima, poslovni rashodi čine 99,43% do 80,36% u tri promatrane godine, dok financijski rashodi čine samo od 0,18% do 0,97% ukupnih rashoda kroz 3 promatrane godine. Neto gubitak je vidljiv 2019. godine, a neto dobit je vidljiva ostale dvije godine. 2020. godine dobit je bila veća i činila je 18,67%.

Tablica 12.: Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka – Modea Nova, (u tis. kuna)

Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka - Modea Nova				
	2019.	2020.	Udio 2019.	Udio 2020.
Poslovni prihodi	741	0	100,00%	0,00%
Poslovni rashodi	719	126	97,03%	0,00%
Financijski prihodi	0	0	0,00%	0,00%
Financijski rashodi	81	0	10,93%	0,00%
UKUPNI PRIHODI	741	0	100,00%	0,00%
UKUPNI RASHODI	800	126	107,96%	0,00%
Dobit/ gubitak tekuće godine	-59	-126	-7,96%	0,00%

Izvor: Financijski izvještaji Modea Nova d.o.o.

Vertikalnom analizom računa dobiti i gubitka promatrane tvrtke Modea Nova d.o.o. saznaje se da poduzeće nema financijskih prihoda, nego samo poslovne prihode. Kod rashoda ovog poduzeća prevladavaju poslovni rashodi u odnosu na financijske. Neto gubitak manji je 2019.godine u odnosu na 2020.

Tablica 13.: Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka – Varteks, (u tis. kuna)

Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka - Varteks						
	2019.	2020.	2021.	Udio 2019.	Udio 2020.	Udio 2021.
Poslovni prihodi	153.269	102.853	144.822	97,64%	95,34%	97,94%
Poslovni rashodi	-156.682	-126.240	-140.508	-99,82%	-117,02%	-95,02%
Financijski prihodi	3.702	5.030	3.044	2,36%	4,66%	2,06%
Financijski rashodi	-11.348	-13.543	-11.141	-7,23%	-12,55%	-7,53%
UKUPNI PRIHODI	156.971	107.883	147.866	100,00%	100,00%	100,00%
UKUPNI RASHODI	-168.030	-139.783	-151.649	-107,05%	-129,57%	-102,56%
Dobit/ gubitak tekuće godine	-11.059	-31.469	-3.732	-7,05%	-29,17%	-2,52%

Izvor: Financijski izvještaji poduzeća Varteks d.d.

Prema vertikalnoj analizi računa dobiti i gubitka tvrtke Varteks d.d. saznaje se da u 3 promatrane godine financijski prihodi su najviše iznosili 2020. godine, a poslovni prihodi obrnuto što znači da su najviše iznosili 2019. i 2020. godine. Poslovni rashodi tijekom godine variraju, a financijski rashodi isto tako. Najveći udio neto gubitka bio je 2020. godine i to u iznosu od -29,17%. Poduzeće u 2021. godini ostavlja manji gubitak u odnosu na prethodne dvije.

4.2. Usporedba financijskih pokazatelja sigurnosti poslovanja odabranih poduzeća

Tablica 14.: *Pokazatelji likvidnosti promatranih poduzeća*

NAZIV POKAZATELJA	Amadeus M.A.J.			Modea Nova		Varteks		
	2019.	2020.	2021.	2019.	2020.	2019.	2020.	2021.
Koeficijent tekuće likvidnosti	51,97	71,35	70,11	0,114	0,114	0,448	0,412	0,656
Koeficijent ubrzane likvidnosti	36,59	52,8	68,19	0,114	0,114	0,117	0,062	0,338
Koeficijent trenutne likvidnosti	7,45	9,375	4,4	0	0	0,011	0,005	0,032
Koeficijent financijske stabilnosti	0,267	0,203	0,061	0	0	1,485	1,758	1,291

Izvor: Izračun autora rada na temelju izvještaja poduzeća Amadeus M.A.J. d.o.o., Modea Nova d.o.o. i Varteks d.d.

Koeficijent tekuće likvidnosti nije u dobrom omjeru kod poduzeća Amadeus M.A.J. zato što je previsok, normalni omjer bi bio od 0,1 do 0,3, poduzeće Modea Nova je u dobrom omjeru, a poduzeće Varteks d.d. malo je veće od normalnog omjera. Koeficijent ubrzane likvidnosti bi trebao bi dosegnuti veći broj od 1, to je vidljivo kod poduzeća Amadeus M.A.J. Kod ostalih poduzeća taj iznos je manji što znači da poduzeća ne mogu pokriti svoje kratkoročne obveze s novcem i potraživanjem. Koeficijent tekuće likvidnosti mjeri sposobnost da li poduzeće može podmiriti svoje tekuće obveze odnosno kratkoročne, i tu je uspješno samo poduzeće Amadeus M.A.J.. Koeficijent financijske stabilnosti bi u pravilu trebao iznositi manje od 1, i to u slučaju poduzeća Amadeus M.A.J. , a poduzeće Modea Nova ne sadrži dugoročnu imovinu te tako nije bilo moguće napraviti izračun ovoga pokazatelja. Poduzeće Varteks ovaj pokazatelj ima većim od 1, što ukazuje na to ako je ovaj pokazatelj veći od 1, likvidnost i financijska stabilnost su manja. Temeljem ove analize slobodno se može zaključiti da je prvo promatrano poduzeće likvidnije od ostala dva promatrana poduzeća.

Tablica 15.: Pokazatelji zaduženosti promatranih poduzeća

NAZIV POKAZATELJA	Amadeus M.A.J.			Modea Nova		Varteks		
	2019.	2020.	2021.	2019.	2020.	2019.	2020.	2021.
Koeficijent zaduženosti	0,50	0,30	0,01	13,04	13,042	0,82	0,91	1
Koeficijent vlastitog financiranja	0,49	0,70	0,99	-12,04	-12,042	0,15	0,05	0,18
Faktor zaduženosti	0,06	0,02	0,001	-1,09	-1,0795	-26,18	-24,95	-26,20
Stupanj pokrića I	1,89	3,50	16,32	0,00	0	0,19	0,07	0,25
Stupanj pokrića II	3,75	4,94	16,32	0,00	0	0,67	0,57	0,77

Izvor: Izračun autora rada na temelju izvještaja poduzeća Amadeus M.A.J. d.o.o., Modea Nova d.o.o. i Varteks d.d.

Koeficijent zaduženosti zadovoljavajuć je samo u slučaju prvog promatranog poduzeća u 2021. godini zato što u toj godini je pokazatelj manji od 0,5. Poduzeće Modea Nova je pretjerano zaduženo, a Varteks d.d. ima rezultat nešto viši od zadovoljavajućeg 0,5. Kod koeficijenta zaduženosti manji koeficijent znači manju zaduženost što je slučaj kod drugog i trećeg promatranog poduzeća u svim godinama.

Stupanj pokrića I i II trebali bi biti viši od 1 i tako iznosi samo u prvom promatranom poduzeću. Modea Nova nema iskazanu dugotrajnu imovinu te se pokazatelj ne može izračunati, kod Varteksa je taj pokazatelj bio najveći u 2021. godini i iznosio je 0,77.

Pokazatelji aktivnosti također su poznati pod imenom koeficijent obrtaja.

Tablica 16.: Pokazatelji aktivnosti promatranih poduzeća

NAZIV POKAZATELJA	Amadeus M.A.J.			Modea Nova		Varteks		
	2019.	2020.	2021.	2019.	2020.	2019.	2020.	2021.
Koeficijent obrta ukupne imovine	0,72	0,71	1,04	1,47	0,00	0,56	0,42	0,48
Koeficijent obrta kratkotrajne imovine	0,97	0,89	1,10	1,47	0,00	2,89	1,97	1,83
Koeficijent obrta potraživanja	1,32	0,91	0,86	0,00	0,00	599,96	486,70	2242,65
Trajanje naplate potraživanja	275,88	400,45	423,46	0,00	0,00	0,61	0,75	0,16

Izvor: Izračun autora rada na temelju izvještaja poduzeća Amadeus M.A.J. d.o.o., Modea Nova d.o.o. i Varteks d.d.

Koeficijent obrtaja ukupne imovine nije zadovoljavajuć kod promatranih poduzeća zato što iznosi manje od 1, osim kod prvog poduzeća u trećoj promatranoj godini u kojoj iznosi 1,03 i u prvoj promatranoj godini Poduzeća Modea Nova u iznosu 1,47. Kod koeficijenta obrta kratkotrajne imovine prvo poduzeće ima samo u posljednoj godini pokazatelj veći od 1, poduzeće Modea Nova ima u prvoj promatranoj godini pokazatelj veći od 1, a poduzeće Varteks u svim promatranim godinama ima pokazatelj veći od 1. Poduzeće Modea Nova nema nikakva potraživanja, poduzeće Amadeus M.A.J. kroz tri godine ima male pokazatelje što znači da će im dugo trebati da naplate od kupaca, a poduzeće Varteks brzo naplaćuje od kupaca. Pokazatelj trajanja naplate potraživanja govori o tome koliko dana treba poduzeću da naplati svoje proizvode. Amadeusu treba od 270 do 425 dana, a Varteksu treba za naplatu do 1 dana u ove promatrane tri godine.

4.3. Usporedba financijskih pokazatelja uspješnosti poslovanja odabranih poduzeća

Tablica 17.: Pokazatelji ekonomičnosti odabranih poduzeća

NAZIV POKAZATELJA	Amadeus M.A.J.			Modea Nova		Varteks		
	2019.	2020.	2021.	2019.	2020.	2019.	2020.	2021.
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	0,93	1,23	1,02	0,93	0,00	0,93	0,77	0,98
Ekonomičnost poslovnih aktivnosti	0,94	1,22	1,02	1,04	0,00	0,98	0,81	1,03
Ekonomičnost financiranja	0,00	1,23	1,02	0,00	0,00	0,33	0,37	0,27

Izvor: Izračun autora rada na temelju izvještaja poduzeća Amadeus M.A.J. d.o.o., Modea Nova d.o.o. i Varteks d.d.

Pokazatelj ekonomičnosti ukupnoga poslovanja pokazuje da li poduzeće ostvaruje dobiti ili gubitak. Tako prvo promatrano poduzeće u 2019.godini ostvaruje gubitak (zato što je koeficijent manji od 1), ali u 2020. i 2021. ostvaruje dobitak. Ostala promatrana poduzeća u svim promatranim godinama ne ostvaruju dobit. Mogu se izdvojiti 2019. kod poduzeća Modea Nova i 2021. kod poduzeća Varteks koji iznose oko 0,93 i 0,98. Ista situacija se događa i kod pokazatelja ekonomičnosti poslovnih aktivnosti.

Ekonomičnost financiranja je negativna kod poduzeća Varteks, ali 2021.godine to se mijenja. Drastično se mijenja u 2019. godini kod poduzeća Amadeus M.A.J. i poduzeća Modea Nova.

Tablica 18.: Pokazatelji profitabilnosti promatranih poduzeća

NAZIV POKAZATELJA	Amadeus M.A.J.			Modea Nova		Varteks		
	2019.	2020.	2021.	2019.	2020.	2019.	2020.	2021.
Neto marža profita	-7,43%	18,67%	1,60%	-7,96%	0,00%	-7,05%	-29,17%	1,06%
Bruto marža profita	-7,43%	18,67%	1,60%	-7,96%	0,00%	-7,05%	-29,57%	-2,52%
Neto rentabilnost imovine	-5,36%	13,24%	1,66%	-11,68%	-24,95%	-3,92%	-12,21%	0,51%
Bruto rentabilnost imovine	-5,36%	13,24%	1,66%	-11,68%	-24,95%	-3,92%	-12,38%	-1,22%
Rentabilnost vlastitog kapitala	-10,97%	18,87%	1,69%	-295,00%	0,00%	-25,30%	-230,53%	2,79%

Izvor: Izračun autora rada na temelju izvještaja poduzeća Amadeus M.A.J. d.o.o., Modea Nova d.o.o. i Varteks d.d.

Općenito, za sve pokazatelje profitabilnosti poželjno je da budu što viši. U ovom primjeru promatranih poduzeća skoro svi pokazatelji su negativni što znači da su poduzeća neprofitabilna i da ostvaruju gubitak njihovog poslovanja.

4.4. Analiza profitabilnosti odabranih poduzeća pomoću DuPontovog sustava pokazatelja

Ovaj indikatorski model je najpoznatiji deduktivni indikatorski sustav i zadržao se do danas. Važno je pokazati menadžerima kojim specifičnim oblicima imovine treba dati važnost u upravljanju.

Sustav je oblikovan kao piramida koja se sastoji od lijeve i desne strane. Lijeva strana se izračunava na temelju podataka i informacija sadržanih u stavkama račun dobiti i gubitka, a desna strana se izračunava na temelju podataka i informacija sadržanih u aktivi bilance. Najviši omjer je ROA (povrat na ukupnu imovinu), koji odražava primarnu svrhu poslovanja i proizlazi iz zahtjeva koji moraju biti ispunjeni na nižim razinama poslovanja. Profitabilnost se također odnosi na sposobnost poduzeća da ostvari određene povrate, odnosno ekonomske koristi.²⁵

²⁵ Ježovita, A., i Žager, L. (2014). Ocjena zaduženosti poduzeća pokazateljima profitabilnosti, *Zbornik Ekonomskog fakulteta*, 12(1), str. 1-22, Zagreb.

Uz ROA (povrat na ukupnu imovinu), ova analiza često uključuje i ROE, koja daje informaciju o povratu po jedinici uloženog kapitala.²⁶

ROA ili povrat na ukupnu imovinu je pokazatelj uspješnosti poduzeća u korištenju sredstava za ostvarivanje dobiti. Odnosi se na dobit koju poduzeće ostvaruje iz jedne jedinice uložene sredstava i kombinira ukupni kapital i ostvarenu dobit. Što je manja dobit po jedinici uložene imovine, to je veći stupanj intenzivnosti imovine. Veći intenzitet sredstava zahtijeva više ulaganja novca u poduzeće kako bi nastavila ostvarivati dobit. Niska stopa ukazuje na stagnaciju prodaje i nisku moć zarade. Vrijednost povrata na ukupnu imovinu varira ovisno o industriji kojoj poduzeće pripada.²⁷

$$\text{POVRAT NA UKUPNU IMOVINU} = \frac{\text{NETO DOBIT} + \text{KAMATE}}{\text{UKUPNA IMOVINA}}$$

Tablica 19.: *Pokazatelji DuPontovog sustava konkurentnih poduzeća-(ROA)*

Pokazatelji Du Pontovog sustava konkurentnih poduzeća (ROA)	Amadeus M.A.J.			Modea Nova		Varteks		
	2019.	2020.	2021.	2019.	2020.	2019.	2020.	2021.
ROA (rentabilnost ukupne imovine)	-5,36%	13,24%	1,66%	-11,68%	0,00%	-3,92%	-12,21%	0,51%
Neto marža profita (gubitak)	-7,43%	18,67%	1,60%	-7,96%	0,00%	-7,05%	-29,17%	1,06%
Koeficijent obrta ukupne imovine	0,72	0,71	1,04	1,47	0,00	0,56	0,42	0,48

Izvor: Izračun autora rada na temelju izvještaja poduzeća Amadeus M.A.J. d.o.o., Modea Nova d.o.o. i Varteks d.d.

Promatranjem ova tri poduzeća vidljivo je da sva poduzeća uglavnom imaju koeficijent obrtaja imovine manji od 1, a to znači da poduzeća loše koriste svoju imovinu u cilju stvaranja prihoda. Izuzetak su Amadeus M.A.J. u 2021. godini gdje taj koeficijent iznosi 1,04 i Modea Nova u 2020.

²⁶ Sesar V., Buntak K., Borlinić M. (2015): Primjena DuPont sustava pokazatelja u procesu upravljanja, Tehnički glasnik, Zagreb.

²⁷ Vidučić, Lj., Pepur, S., Šimić Šarić, M., (2015.): Financijski menadžment, 9. izdanje, RRIF, Split.

godini ima taj koeficijent u iznosu od 1,47. Najveću rentabilnost ukupne imovine ima poduzeće Amadeus M.A.J u 2020. godini u iznosu od 13,24%.

ROE ili povrat na vlastiti kapital pokazuje koliko novčanih jedinica dobiti poduzeće ostvaruje po jedinici kapitala, ispisujući omjer kapitala i dobiti nakon oporezivanja.²⁸

Tablica 20.: *Pokazatelji DuPontovog sustava konkurentnih poduzeća-(ROE)*

Pokazatelji DuPontovog sustava konkurentnih poduzeća (ROE)	Amadeus M.A.J.			Modea Nova		Varteks		
	2019.	2020.	2021.	2019.	2020.	2019.	2020.	2021.
ROE (rentabilnost vlastitog kapitala)	-10,97%	18,87%	1,69%	-271,81%	-0,63%	-25,30%	-230,53%	2,79%
ROA	-5,36%	13,24%	1,66%	-10,77%	-0,02%	-3,92%	-12,21%	0,51%
Multiplikator glavnice	2,05	1,43	1,01	25,23	25,23	6,46	18,88	5,47

Izvor: Izračun autora rada na temelju izvještaja poduzeća Amadeus M.A.J. d.o.o., Modea Nova d.o.o. i Varteks d.d.

$$ROE = ROA \times \text{Multiplikator glavnice}$$

Multiplikator glavnice = ukupna imovina/ ukupni kapital

Poduzeće Modea Nova ima najveći multiplikator glavnice, što znači da poduzeće najviše koristi financijsku polugu. Poduzeće se u većini financira iz tuđih izvora. Poduzeće Amadeus M.A.J. ima najmanji multiplikator glavnice te se to poduzeće najmanje financira iz tuđih izvora. Iz tablice je vidljivo da poduzeća Modea Nova i Varteks imaju najniže stope rentabilnosti vlastitog kapitala. Poduzeće Amadeus M.A.J. u 2020. Godini ostvaruje najveću stopu rentabilnosti vlastitog kapitala.

Može se zaključiti da jedino poduzeće koje ostvaruje veću rentabilnost od ostalih poduzeća je Amadeus M.A.J. Niska rentabilnost vlastitog kapitala govori da poduzeća stvaraju manje dobiti iz jedne jedinice uloženog vlastitog kapitala. Drugim riječima to znači da poduzeća koriste neefikasno raspoloživi vlastiti kapital. Time će im trebati duže vrijeme da ostvare povrat u sredstva koja su uložili.

²⁸ Vidučić, Lj., Pepur, S., Šimić Šarić, M., (2015.): Financijski menadžment, 9. izdanje, RRIF, Split.

5. ZAKLJUČAK

Temeljem korištenih financijskih izvještaja dobiven je rezultat kojim se utvrđuje kako ta poduzeća posluju, posluju li ona sigurno i uspješno. Kao informacije o financijskim izvještajim o promatranim poduzećima, a to su Amadeus M.A.J. d.o.o., Modea Nova d.o.o, te Varteks d.d. u ovom radu se služilo sa javno dostupnim informacijama koje su dostupne na internetskim stranicama FINA-e i Poslovne Hrvatske.

Tekstilna industrija u Hrvatskoj izgubila je važnost i jakost kao što je imala u povijesti. Do tih negativnih promjena u tekstilnoj i odjevnoj industriji došlo je početkom privatizacije i promjena na svjetskom tržištu, a na te promjene se Hrvatska nije mogla prilagoditi. Analizom financijskih izvještaja utvrđeno je poslovanje odabranih poduzeća kroz 3 promatrane godine njihovog rada. To su bile 2019., 2020., te 2021. godina. Poduzeće Modea Nova d.o.o. moguće je bilo promatrati samo kroz prve dvije godine, odnosno ono je polovinom 2020. godine završilo u stečaju. Promatrana poduzeća su našla svoj dio u ovoj industriji, ali kao što se može zaključiti iz pokazatelja, poduzeća ne posluju stabilno. Zaduženost im je velika, većinu godina poduzeća ostvaruju gubitak.

Poduzeća bi trebala imati snagu i sposobnost prilagođivanja na sve nove izazove koji će doći u budućnosti. Tekstilna i odjevna industrija u Republici Hrvatskoj trebala bi temeljiti svoj rast i razvoj na novitetima kao što je poboljšana proizvodnja, ulaganja u nove strojeve, ali također i u ljudske potencijale i resurse.

POPIS LITERATURE

1. Amadeus m.a.j. d.o.o. Izvješće revizora i financijski izvještaji, Dostupno na: <https://www.fininfo.hr/Poduzece/Pregled/amadeus-maj/Detaljno/60842>
2. Bolfek, B., Stanić, M., Knežević, S. (2012) Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke. *Ekonomski vjesnik*, 25 (1), str. 144-166.
3. Dečman, N. (2012) Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj. *Ekonomski pregled* [online] 63 (7-8), str. 446-467. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?id_clanak_jezik=128746&show=clanak (18.07.2022)
4. Financijska agencija – *Fina RGFI javna objava*. [online], Dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/> (18.07.2022)
5. Hrvatska enciklopedija, *Leksikografski zavod Miroslav Krleža* Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=60689> (18.07.2022.)
6. Ježovita, A., i Žager, L. (2014). Ocjena zaduženosti poduzeća pokazateljima profitabilnosti, *Zbornik Ekonomskog fakulteta*, 12(1), str. 1-22, Zagreb.
7. Kovačić, D. (2015.): Izabrani financijski pokazatelji poslovanja poduzetnika prema djelatnostima, *Poslovne financije, RRIF*, br.8, Zagreb.
8. Mamić Sačer, I., Žager, L. (2014): Analiza financijskih izvještaja u funkciji ocjene sigurnosti i uspješnosti poslovanja poduzeća, *Računovodstvo i financije*, 1/2014, str. 107-113, Zagreb.
9. Modea Nova, Dostupno na: <https://www.cef.hr/item/modea-nova-d-o-o> (18.07.2022.)
10. Narodne Novine, Odluka o nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2007_06_58_1870.html (18.07.2022.)
11. Poslovna hrvatska [online], Dostupno na: <https://www.dnb.com/hr-hr/proizvodi/bisnode-poslovna-hr/> (18.07.2022.)
12. Priča o Varteksu, Dostupno na : <https://www.varteks.com/kompanija/prica-o-varteksu/> (18.07.2022.)
13. Sesar V., Buntak K., Borlinić M. (2015): Primjena DuPont sustava pokazatelja u procesu upravljanja, *Tehnički glasnik*, Zagreb.
14. Tintor, Ž. (2013) *Analiza financijskih izvještaja*, 2.izd. Zagreb: Školska knjiga
15. Vidučić, Lj., Pepur, S., Šimić Šarić, M., (2015.): *Financijski menadžment*, 9. izdanje, RRIF, Split
16. Žager, K., et al. (2017): *Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi*; treće izmjenjeno i dopunjeno izdanje, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb.

POPIS TABLICA

Tablica 1.: NKD proizvodnje tekstila i odjeće

Tablica 2.: Horizontalna analiza bilance – Amadeus M.A.J.

Tablica 3.: Horizontalna analiza bilance – Modea Nova

Tablica 4.: Horizontalna analiza bilance – Varteks

Tablica 5.: Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka – Amadeus M.A.J.

Tablica 6.: Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka – Modea Nova

Tablica 7.: Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka – Varteks

Tablica 8.: Vertikalna analiza bilance – Amadeus M.A.J.

Tablica 9.: Vertikalna analiza bilance – Modea Nova

Tablica 10.: Vertikalna analiza bilance – Varteks

Tablica 11.: Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka – Amadeus M.A.J.

Tablica 12.: Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka – Modea Nova

Tablica 13.: Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka – Varteks

Tablica 14.: Pokazatelji likvidnosti promatranih poduzeća

Tablica 15.: Pokazatelji zaduženosti promatranih poduzeća

Tablica 16.: Pokazatelji aktivnosti promatranih poduzeća

Tablica 17.: Pokazatelji ekonomičnosti odabranih poduzeća

Tablica 18.: Pokazatelji profitabilnosti promatranih poduzeća

Tablica 19.: Pokazatelji Du Pontovog sustava konkurentnih poduzeća (ROA)

Tablica 20.: Pokazatelji Du Pontovog sustava konkurentnih poduzeća (ROE)